

Kaj storiti za izhod iz krize?
Sociološki vidiki in problemi
gospodarske, družbene in politične
moči v Sloveniji

Rudi Rizman

Filozofska fakulteta, UL

(1) Razmerje med politično (oblastjo) in ekonomsko elito

- Sprememba politične elite-oblasti potegne s sabo zamenjavo ekonom. elite (A. Žerdin)
- Tipično za državni kapitalizem, za katerega je značilen avtoritarni in ne demokrat. režim
- Prevlada reprodukcije nad cirkulacijo elit, ki se odvija po zamenjavi oblasti
- Lojalnost ekonom. elite do vladajoče politike

(2) Razmerje med politično (oblastjo) in ekonomsko elito

- Vsakokratna politika ima preko paradržavnih finančnih družb (KAD, SOD in druge-nove družbe) neomejene možnosti kadrovanja
- Primer politične kulture, ki izključuje ali zanika vsakršno avtonomnost družbenih podsistemov v korist prevlade političnega podsistema
- Gre za prim. „obmoderne“ družbe (I. Bernik)

(3) Razmerje med politično (oblastjo) in ekonomsko elito

- Propulzivno ekonomsko omrežje po letu 2005 izgubi svojo notranjo kohezivnost in zmožnost za koordinirane nastope
- Politika v imenu države posega v upravlj. in menedž. strukt. ključnih ekon. igralcev
- Politič. „kadrirana“ podjetja so neučinkovita
- V glavna omrežja ekon. elite prihajajo člani in/ali simpatizerji vladajoče stranke

Za krizo so odgovorni in jo morajo trpeti drugi

- Tveganja in odgovornost politika prenaša na delavce in javni sektor
- Glavni interes politične elite na oblasti je pridobivanje dolgoročne rente („rent-seeking“ elite po Stiglitzu)
- Politika, ki zanika oz. ne pozna realnosti, spominja na prebivalce v Platonovi jami
- Država – ujetnica strank(e) na oblasti

Družbena cena povečevanja neenakosti in revščine

- Manj stabilen in učinkovit - tudi brez rasti - družbeni in ekonomski sistem
- Anemična demokracija odvezuje državo od njene družbene odgovornosti
- „Komodifikacija tveganj“: finančne institucije proizvajajo in prodajajo tveganja
- Prenašanje invest. tveganj na družbo in dobičkov na bančne menedž. in delničarje

Utrjevanje neoliberalnega kapitalizma

- Paradoks dejstva, da se z neoliberalnimi prijemi „rešuje“ krizo, ki jo je ta povzročil
- Odpori in upori pod znamenjem: „nismo proti sistemu, temveč je sistem proti nam“
- Še vedno ne dovolj močan odpor proti neoliberal. kapitalizmu, kar tega utrjuje
- Še naprej smo pod pretvezo prihodnje rasti priča liberal. in deregul. trga dela in storitev

(1) Kriza odgovorne države

- Moč države ni sorazmerna z njeno odgovor., kar erodira njen ugled (avtoriteto)
- Posledica: kriza legitimnosti države in potencial za množične kontestacije (upore) navkljub zgodovinsko nizki podpori levici
- Država v funkciji reševanja strank. klientele (fin. injekcije bankam in posameznih kapitalistov) namesto reševanja kapitalizma

(2) Kriza odgovorne države

- Od vloge „varuške“ do „države-mačehe“ – post-socialne države v času vladavine neoliberal. od konca 20. st. naprej („TINA“)
- Zmagovalci in poraženci glob. in neoliberal. kapital.: oblikovanje nove polit. koalicije od spodaj, ki jo družita „ekonomski patriotizem“ in „kulturna suverenost“ (nacionalizem)
- Kdo lahko prisili države, da opr. svoje delo?

Od tržne ekonomije k tržni družbi?

- Individualizem v službi z ničemer omejen. pohlepa in povzdigovanje zaseb. nad javnim spodjedata moč družb. institucij (W. Hutton)
- Posledica: poglobljanje neenakosti in razraščanje ekonomske in družbene krize
- Vrnitev „razreda“ (razrednega boja?) v območje političnega (R. Putnam)
- Delavci kot „blago“-grožnja družbeni koheziji

Kam vodi družba pohlepa?

- Odgovornost za globalni zlom ekonomske in politične moči na finančni oligarhiji
- Neverj. ekon. neved. politikov, ki nasedajo formuli: „banke=ekonomija“ (Stiglitz)
- Rešitev: več javnih investicij (infrastr., tehn., izobraž., znanost, itd.) – v demokraciji jih je več, ko je družb. neenakost v razum okvirih
- Strah pol./ekon. elite pred redistribucijo?

Kaj je ostalo od „demokracije“ – post-demokracija?

- Kriza mita o „pasiv. državljanu“- apatiji
- Pojav nekonvenc. politike: novih strank, štrajki, peticije, državlj. neposlušn., izražanje solidar., „protest. polit.“, repol. demokr., itd.
- Praktična demokracija je demokracija, ki rešuje družbene probleme (Rosanvallon)
- Poraz demokracije: volitve kot „demokracije s sankcioniranjem“, brez možnosti izbire

Joseph Stiglitz

- „TISTI, KI MAJO KORISTI OD

OBSTOJEČEGA SISTEMA, SE BODO

UPIRALI SPREMEMBAM, GRE ZA ZELO

MOČNE IN VPLIVNE LJUDI“!